

ECOLOGISCH VERVOLGONDERZOEK

LOUERSVELD, SUSTEREN

Opdrachtgever:	Gemeente Echt-Susteren
Projectnr:	ECH130-001
Datum:	20 oktober 2023

ECOLOGISCH VERVOLGONDERZOEK

LOUERSVELD, SUSTEREN

Opdrachtgever:	Gemeente Echt-Susteren
Projectnr:	ECH130-001
Rapportnr:	20231020-ECH130-RAP-AVFF-1.0
Status:	Definitief
Datum:	20 oktober 2023

T 088 - 33 66 333
F 088 - 33 66 099
E info@kragten.nl

© 2023 Kragten
Niets uit dit rapport mag worden veeleenvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande toestemming van Kragten. Het is tevens verboden informatie en kennis verwerkt in dit rapport ter beschikking te stellen aan derden of op andere wijze toe te passen dan waaraan in de overeenkomst toestemming wordt verleend.

Opsteller:
FF

Verificatie:
NH

Validatie:
BZ

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING.....	4
2	ONDERZOEK VLEERMUIZEN.....	5
2.1	Werkwijze	5
2.2	Resultaten	5
2.3	Gevolgen voor vleermuizen	6
3	ONDERZOEK DAS.....	8
3.1	Werkwijze	8
3.2	Resultaten	8
3.3	Gevolgen voor de das.....	10
4	ONDERZOEK TEUNISBLOEMPIJLSTAART.....	15
4.1	Werkwijze	15
4.2	Resultaten en conclusie	15
5	CONCLUSIES EN VERVOLGSTAPPEN.....	19
5.1	Vleermuizen.....	19
5.2	Das	19
6	GERAADPLEEGDE BRONNEN.....	21

BIJLAGEN

B1	RESULTATEN WILDCAMERA-ONDERZOEK
-----------	--

1 INLEIDING

Voorliggend rapport betreft een vervolg op de quickscan flora en fauna voor de beoogde woningbouwlocatie Louersveld in Susteren (zie afbeelding 1). In de quickscan is geconcludeerd dat er ecologisch vervolgonderzoek nodig is voor vleermuizen, de das en de teunisbloempijlstaart. Dit vervolgonderzoek is uitgevoerd in de zomer van 2023. In de volgende hoofdstukken wordt achtereenvolgens ingegaan op de genoemde soorten. De resultaten van het onderzoek worden beschreven en ook wordt ingegaan op de gevolgen van het project op deze soorten. In het slothoofdstuk wordt ingegaan op mogelijk noodzakelijke vervolgstappen ingevolge de soortenbescherming binnen de Wet natuurbescherming.

Afbeelding 1. Ligging onderzoeksgebied, weergegeven op een luchtfoto (bron: ESRI Nederland).

2 ONDERZOEK VLEERMUIZEN

2.1 Werkwijze

Het doel van het onderzoek naar het voorkomen van vleermuizen in het onderzoeksgebied is met name het bepalen van de waarde van het loofbosje in het zuiden als foerageergebied. Hiervoor zijn een tweetal rondes ingepland (zie hierna tabel 1), er is gebruik gemaakt van een batdetector, type Pettersson Ultrasound Detector D 240x. Een groot deel van de tijd is gepost rondom het bosje, voor zover bereikbaar. Verder is ook enkele malen per onderzoeksrondte het onderzoeksgebied doorkruist, via bestaande paden, om ook elders de aanwezigheid van foeragerende vleermuizen te verkennen.

De grootste oppervlakte van het gebied bestaat uit maïsakkers (zie ook hoofdstuk 3), waardoor het gebied buiten de paden nauwelijks toegankelijk is. Dit geldt ook voor de gronden direct rond het genoemde loofbosje, waardoor het niet mogelijk was geheel rondom dit bosje te lopen. Het bosje heeft een sterk verruigde ondergroei die betreding ervan vrijwel onmogelijk maakt. Daarom kunnen de bomen moeilijk op eventuele holtes worden onderzocht, maar het betreft geen oude bomen, zodat potentiële vleermuisverblijven eigenlijk wel uit te sluiten zijn. De focus van het onderzoek ligt dan ook op de foerageerfunctie van het bosje voor vleermuizen, waarbij het dan met name om de randen ervan gaat.

In onderstaande tabel 1 zijn de in 2023 uitgevoerde vleermuisrondes gespecificeerd. Voor wat betreft de weersomstandigheden, de periode voor de bezoeken en de intervallen tussen de bezoeken zijn de richtlijnen in het Vleermuisprotocol (versie 2021) gevolgd. Voor het onderzoek naar de functie foerageergebied zijn twee rondes (van 2 uur) noodzakelijk, waarvan 1 in de kraamperiode (15/5 – 15/7) en het interval tussen beide rondes dient minimaal 8 weken te bedragen.

Tabel 1 Specificatie vleermuisrondes

Functie*) / nr. ronde	Datum	Zon op/ onder**)	Tijd van	Tijd tot	Tijd- stip***)	Temp****) min/uur	Temp max/uur	Wind max/uur *****)	Bewolking
Foerageer 1	10-07	21:58	22:10	00:10	22:15	17,3°C / 3	26,3°C / 15	3 Bft / 11	helder/licht bewolkt
Foerageer 2	04-09	20:21	20:31	22:43	20:35	11,0°C / 5	25,4°C / 14	4 Bft / 15	helder
*) foerageer = foerageergebied) tijden zonsopkomst en zonsondergang zijn ontleend aan de website zonsondergangtijden.nl) tijdstip van de eerste waarneming) weergegevens zijn ontleend aan het KNMI (weerstation Maastricht), achter de schuine streep is het uurvak aangegeven waarbinnen gemeten is, dus 3 = tussen 03:00u en 04:00u) het betreft (meestal) de windkracht overdag, in de avond/nacht zijn de windsnelheden doorgaans aanmerkelijk geringer; bij beide rondes was het voor het gevoel nagenoeg windstil									

2.2 Resultaten

De waarnemingen van beide rondes zijn op afbeelding 2 weergegeven. Er zijn twee soorten vleermuizen in het onderzoeksgebied aangetroffen, de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de laatvlieger (*Eptesicus serotinus*). Gelet op de grootte van het gebied is het aantal waarnemingen vrij beperkt, dit geeft ook aan dat de foerageerfunctie van het onderzoeksgebied als geheel en ook dat van het bosje matig is.

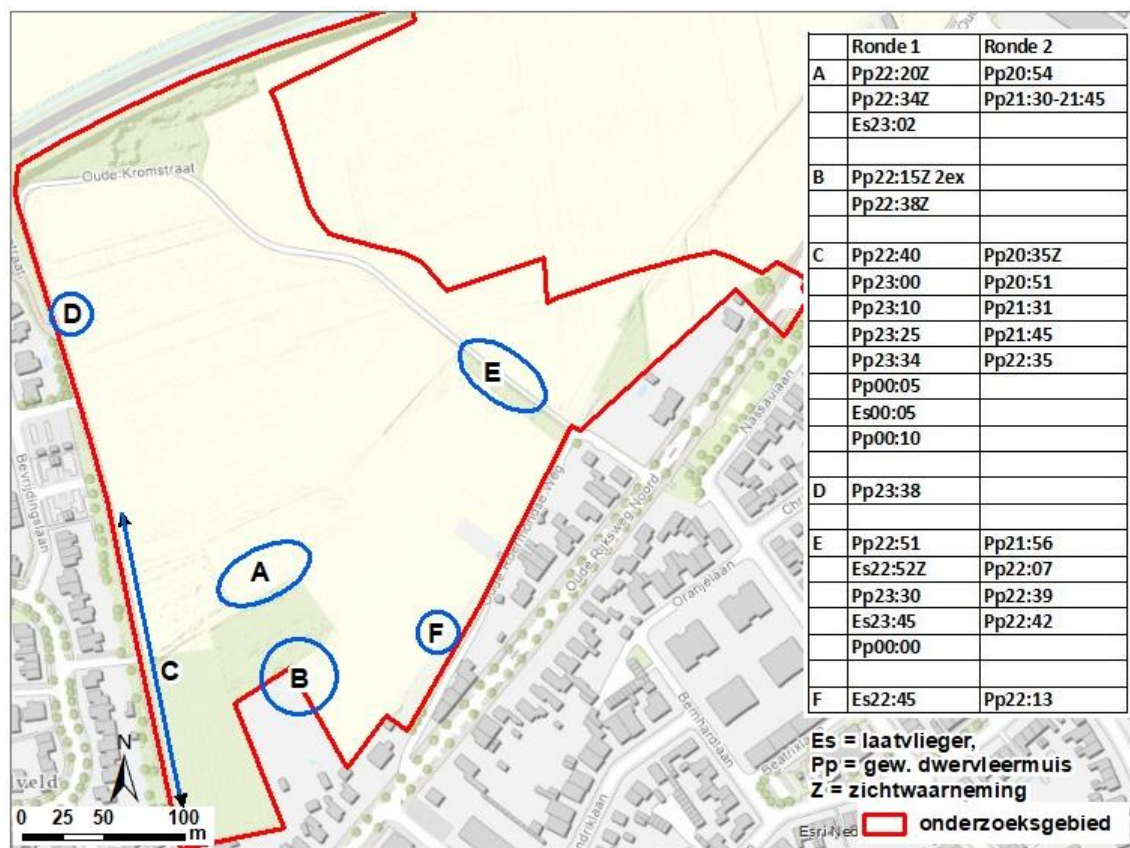
De meeste waarnemingen zijn tijdens de eerste ronde gedaan. Qua weersomstandigheden was het een zeer geschikte avond, na een warme dag, en er stond nagenoeg geen wind. Wat uit deze ronde vooral duidelijk is

geworden, is de waarde van de groenstrook langs de westgrens van het onderzoeksgebied, die uit bomen en struiken bestaat. Ondanks de aanwezigheid van lantaarnpalen wordt langs deze groenstrook gejaagd door vleermuizen, met name de gewone dwergvleermuis en, weliswaar incidenteel, ook de laatvlieger. Zie afbeelding, locatie C. Langs het loofbosje in het zuiden (locaties A en B) wordt ook gevoerd, maar het is niet intensief te noemen. Ook daar zijn beide soorten aangetroffen. Verder is ter plaatse van de Oude Kromstraat, het oostelijk deel, ook foerageeractiviteit van beide soorten vastgesteld.

De resultaten van de tweede ronde zijn in grote lijnen gelijk aan die van de eerste ronde. Bij deze ronde is overigens alleen de gewone dwergvleermuis waargenomen.

Conclusie

De beide onderzoeksrondes naar de foerageerfunctie van het onderzoeksgebied voor vleermuizen en in het bijzonder die van het loofbosje in het zuiden, heeft duidelijk gemaakt dat er twee soorten in het gebied foerageren, de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger. Het aantal vleermuizen is beperkt, het gaat hooguit om 5 à 6 individuen. Met name de groenstrook langs de westgrens is als foerageergebied van belang. Het loofbosje vervult ook een rol als foerageergebied, maar het belang is zeker niet uitzonderlijk te noemen.

Afbeelding 2. Vleermuiswaarnemingen

2.3 Gevolgen voor vleermuizen

Het project zal leiden tot het verlies van de foerageerfunctie van het gebied voor de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger, althans van de delen die bebouwd worden. Daaronder behoort ook het loofbosje in het zuiden. Het gaat om een relatief klein landschapselement, waarvan de genoemde functie niet essentieel is gebleken. Er zijn voldoende uitwijkmogelijkheden, met name naar de randzones, zoals in het westen, die ook nu al een foerageerfunctie hebben. De foerageerfunctie van laatstgenoemd element kan nog versterkt worden door vleermuisvriendelijke verlichting toe te passen. In het noordoosten van het onderzoeksgebied wordt nieuw foerageergebied gecreëerd, door de groene invulling, zie het stedenbouwkundig plan. Geconcludeerd kan

worden dat door de beoogde ontwikkeling de gunstige staat van instandhouding van beide soorten vleermuizen niet in het geding is.

3 ONDERZOEK DAS

3.1 Werkwijze

Het onderzoek naar de bewoningsstatus van de burcht in de grondwal tussen het onderzoeksgebied en de N276 is uitgevoerd met maximaal twee wildcamera's. Deze zijn geïnstalleerd bij twee van de burchtingangen langs de N276. Tijdens de eerste periode - 9 juni tot en met 17 juli - zijn 2 camera's opgehangen, tijdens de tweede periode - 30 augustus tot en met 18 september, is er één camera geïnstalleerd. Verder is op de dagen dat de camera's zijn geïnstalleerd en opgehaald binnen het onderzoeksgebied ook gelet op sporen van de das in het onderzoeksgebied.

3.2 Resultaten

De burcht is sinds het voorjaar, toen deze in het kader van het veldbezoek voor de quickscan flora en fauna is 'ontdekt', fors gegroeid. Met name langs de Rijksweg zijn in de grondwal nieuwe burchtingangen gegraven, dan wel verder uitgegraven, zie foto's 2d, 2e en 2f. Aan de 'achterkant' van de grondwal, dus langs de grens van het onderzoeksgebied, is op 18 september een mestputje aangetroffen met verse uitwerpselen van de das, zie foto 2a. Aan die zijde van de grondwal zijn ook burchtingangen aanwezig, zie foto's 2b en 2c.

De burchtingangen langs de N276 bevinden zich tussen km 25,0 en km 25,1. In totaal zijn er minimaal 10 burchtingangen aanwezig, waarvan de meeste aan de wegzijde. Vanuit enkele ingangen lopen er ook wissels naar de weg toe, die erop duiden dat de das deze oversteekt om bij foerageergronden ten westen van de N276 te komen.

Van de met beide camera's gemaakte opnamen (video's) van de das (en enkele andere dieren) zijn in bijlage 1 de gegevens weergegeven. In de eerste periode is op 26 verschillende tijdstippen een das waargenomen. Er zijn overigens niet dagelijks opnamen van de das. Tweemaal zijn tegelijkertijd 2 dassen bij één van de burchtingangen waargenomen. Het gaat vermoedelijk om een paartje. Verder is ook gesleep met nestmateriaal waargenomen.

Naast de das zijn in deze periode ook nog de volgende dieren met de camera's vastgelegd: konijn, ree, steenmarter en wasbeer.

In de tweede periode zijn op slechts twee tijdstippen dassen waargenomen. De betreffende burchtingang, waar de camera is opgehangen, is kennelijk voor de das van minder belang (geworden). In de eerste periode was overigens al niet dagelijks een das aanwezig. Het bleek lastig te zijn bij de andere burchtingangen een camera op te hangen, wegens het ontbreken van een geschikte boom waaraan deze geïnstalleerd kon worden. Maar gezien de graafactiviteit en de vers uitgegraven grond, is zeker dat de burcht nog steeds belopen is en zelfs actiever is geworden ten opzichte van de eerste periode.

Conclusie

De burcht in de grondwal tussen het onderzoeksgebied en de N276 is goed bewoond en recent in omvang toegenomen. Met het cameraonderzoek is komen vast te staan dat er in elk geval 2 dassen aanwezig zijn. Echter, het aantal burchtingangen en de graafactiviteit van de das duiden op een grotere omvang van de betreffende dassenclan. Het is aannemelijk dat er ook jongen aanwezig zijn, van dit jaar en/of van het voorgaande jaar.

3.3 Gevolgen voor de das

Verlies van leefgebied

Door het planvoornemen ontstaat een andere inrichting van het onderzoeksgebied, waarbij er voor de das een aanzienlijk deel van het huidige leefgebied verloren gaat. In tabel 2 is een vereenvoudigde oppervlakteverdeling binnen het onderzoeksgebied weergegeven, namelijk het deel dat bebouwd wordt, inclusief wegen en groen

binnen het te bebouwen gebied en de 'randzone', dat als leefgebied voor de das behouden blijft. In afbeelding 3 is deze verdeling visueel weergegeven.

Tabel 2 Oppervlakten te bebouwen gebied en groen binnen het onderzoeksgebied

Gebiedscomponent	Oppervlakte
te bebouwen/woongebied	7,83
grotendeels groen	2,52
<i>totaal</i>	<i>10,35</i>

Afbeelding 3 Verdeling van het onderzoeksgebied in te bebouwen gebied en groenzone, geprojecteerd op een impressie van het stedenbouwkundig plan

Om de gevolgen voor het leefgebied van de das te bepalen is gebruik gemaakt van concentrische cirkels rond de burcht (zie afbeelding 4), waarbij naar analogie van het rapport 'Methodiek natuurcompensatie Limburg' (Hoogerwerf & Heijkers 2007) een verdeling van het leefgebied wordt gemaakt in:

- burchtgebied: de schil van 0 – 50 m rond de burcht;
- preferent leefgebied: schil 50 – 500 m;
- (overig) foerageergebied: schil 500 – 1.200 m;
- uitloopgebied: schil 1.200 – 1.600 m¹.

In afbeelding 4 zijn de genoemde concentrische cirkels weergegeven geprojecteerd op het grondgebruik.

¹ In het Kennisdocument Das van BJ12 wordt aangegeven dat de grootte van een territorium afhankelijk is van het voedselaanbod en varieert van 30 tot 150 ha in optimaal gebied en van 150 tot 600 ha in marginaal gebied. Deze grenzen komen overeen met cirkels van respectievelijk 300, 700, 700 en 1.400 meter

Afbeelding 4 Grondgebruik binnen het huidige leefgebied (modelmatig territorium) van de das, meet leefgebiedcirkels (zie tekst voor toelichting)

Het huidige grondgebruik binnen de bovengenoemde vier categorieën is in tabel 3 weergegeven, waarbij gebruik is gemaakt van het Top10vector-bestand (situatie 2020). Alleen de landgebruiktypen akker, boomgaard, bos en grasland zijn als effectief leefgebied aan te merken. Het betreft een totale oppervlakte van 285 ha.

Tabel 3 Specificatie grondgebruik binnen het leefgebied (modelmatig territorium) van de das

Type landgebruik	Burchtgebied	Preferent leefgebied	Foerageergebied	Uitloopgebied	Totaal
akkerland*)	0,48	27,60	68,04	72,40	168,52
boomgaard**)	-	0,92	3,49	3,66	8,08
grasland	-	12,57	72,03	137,26	221,86
bos	0,14	10,35	44,50	45,14	100,13
water	-	1,55	2,15	1,82	5,52
infrastructuur	0,17	5,83	28,97	15,03	50,00
bebouwd gebied	-	18,93	154,70	76,55	250,18
totaal ha	0,79	77,76	373,87	351,87	804,29
totaal effectief leefgebied	0,61	51,45	188,06	258,46	498,59
*) inclusief boomkwekerij					
**) voornamelijk fruitkwekerij					

Thans gaat het in het preferente leefgebied vooral om akkers (27,6 ha = 53,6%). Het verlies door het realiseren van de woningbouw betreft ook voornamelijk akkers, zie tabel 4, waarin het kwantitatieve verlies in leefgebied wordt gespecificeerd, zowel in hectares als procentueel (ten opzichte van de totale oppervlakte preferent leefgebied). Tussen haakjes is het percentage verlies gegeven ten opzichte van de totale oppervlakte preferent en effectief leefgebied. Het totale verlies bedraagt ongeveer 15%.

Tabel 4 Specificatie verlies preferent leefgebied door voorgenomen ontwikkeling in het onderzoeksgebied

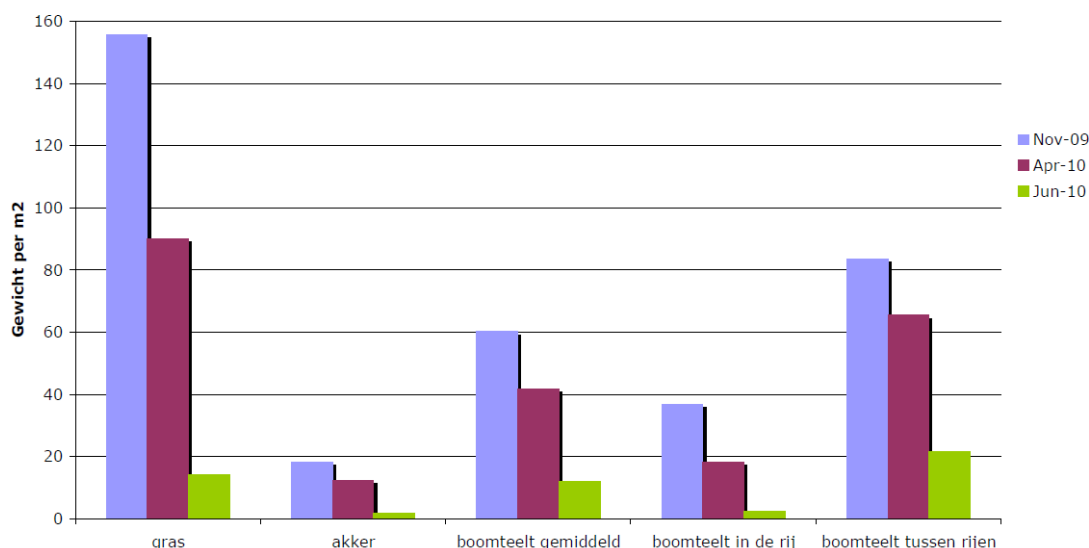
Type landgebruik	Verlies preferent leefgebied	
	hectare	procentueel
akkerland	6,58	12,79
fruitkwekerij	0,45	0,88
grasland	0,17	0,34
bos	0,48	0,93
<i>totaal</i>	<i>7,69</i>	<i>14,94</i>

De belangrijkste vraag die voorligt is of het verlies van de 7,7 ha preferent leefgebied leidt tot een zodanige aantasting in kwantiteit en kwaliteit ervan, dat de functionaliteit van de vaste rust- en verblijfplaats in gevaar komt.

Zoals in bovengenoemde voetnoot is aangegeven, is volgens het kennisdocument van BJJ12 het territorium 30 tot 150 ha in optimaal gebied. Door het verlies krimpt het preferente leefgebied (binnen 500 m) tot ongeveer 45 ha. In optimaal leefgebied bestaat het foerageergebied uit een fors aandeel grasland, want hierin kan het grootste deel van het jaar voedsel gevonden worden. Blijkens de grondgebruikskaart (afbeelding 4) komen graslanden binnen het preferente leefgebied eigenlijk alleen ten westen van de N276 voor. Verder weg, namelijk binnen de cirkel 'foerageergebied', liggen graslanden ook ten oosten van de N276, maar aan de overkant van de spoorlijn Sittard – Roermond en daarvan is het de vraag of deze voor de das wel bereikbaar zijn. De belangrijkste gronden voor de das liggen daarmee toch ten westen van de N276.

De akkers die door het onderhavige project verloren gaan, zijn vrijwel alleen maïsakkers (zie foto's in hoofdstuk 4)². Deze bieden wel voedsel voor de das, maar alleen in een zeer beperkt deel van het jaar, al is het wel in een belangrijke periode van het jaar (direct voorafgaand aan de winter). Maar de maïsakkers bieden in de rest van het jaar nauwelijks voedsel, doordat de regenwormendichtheid zeer gering is, zie afbeelding 5. Regenwormen vormen het stapelvoedsel van de das.

Gemiddeld gewicht van regenwormen per m2 (2009/2010)
n_gras=9/11, n_akker=8/10, n_boomteelt=9/10

Afbeelding 5 Totaal gewicht van regenwormen per m2 per locatie (type grondgebruik) (Bron: Van Dinther et al. 2010)

Het verlies van de 6,6 ha akkers binnen het onderzoeksgebied betekent daarmee uiteraard wel een aantasting van het foerageergebied van de das, maar het verlies is niet zodanig dat de burcht niet meer als vaste rust- en verblijfplaats zou kunnen functioneren. Het betreft namelijk marginaal foerageergebied, zoals hierboven aangegeven. In de directe omgeving blijft nog voldoende foerageergrond over. Wel is het belangrijk mitigerende

² Boer en Bunder geeft ook in 2022 maïs aan op de onderhavige percelen (zie website in hoofdstuk 6)

maatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat de das de hoogwaardige voedselgebieden aan de overkant van de N276 kan bereiken. Het oversteken van de weg gebeurt nu al, blijkens de wissels die vanuit de burcht door de berm van de N276 richting het westen lopen.

Mogelijke toename van verstoring

Door de voorgenomen woningbouw zal op relatief korte afstand van de burcht – ongeveer 100 meter – bebouwing komen en kan er sprake zijn van verstoring door bewoners, met name vanwege loslopende honden. Gezien de afstand zal dit beperkt van omvang zijn, de verstoring kan min of meer worden uitgesloten door te zorgen voor een goede afscherming in de vorm van aanplant van doornige struiken aan de voet van de grondwal. Deze zijn nu al in zekere mate aanwezig, maar de afschermende functie kan zeker nog worden versterkt, zodat betreding door honden of ook spelende kinderen wordt voorkomen.

4 ONDERZOEK TEUNISBLOEMPIJLSTAART

4.1 Werkwijze

Het onderzoek naar het voorkomen van de teunisbloempijlstaart (*Proserpinus proserpina*) is uitgevoerd door het scannen van het onderzoeksgebied op geschikte vegetaties waarin de middelste teunisbloem (*Oenothera biennis*), de waardplant van deze nachtvlinder, kan voorkomen. Naast de teunisbloem behoren ook de plantensoorten wilgenroosje, basterdwederik en kattenstaart tot de waardplanten. Dit onderzoek is uitgevoerd op 17 juli 2023. Overigens is ook bij alle andere onderzoeksrondes gelet op het voorkomen van deze planten.

4.2 Resultaten en conclusie

De navolgende foto's hebben betrekking op de groenvlakken binnen het onderzoeksgebied, waar geen gewas staat. De middelste teunisbloem prefereert zonnige open, droge, vaak omgewerkte zandige of stenige grond, maar ook komt de plant voor op ruderaal plaatsen in de stedelijke omgeving, langs spoorwegen, terreinen van steenfabrieken en opgespoten terreinen in havengebieden³. Het onderzoeksgebied bevat enkele ruderaal plekken, zoals op onderstaande foto's (3a t/m 3g) is te zien. De locaties van de foto's zijn op het kaartje van afbeelding 6 weergegeven. Een typisch ruderaal terreintje is een verlaten akker in het noorden van het onderzoeksgebied langs de Oude Kromstraat, zie foto 3a. Hier groeien voornamelijk distels. Een ander ruderaal terrein betreft een zone met ruigte rond het loofbosje in het zuiden van het gebied, zie foto's 3c en 3d. Ook is in het oosten van het gebied nog een terrein met ruigtevegetatie rond een loofbosje, zie foto 3g. Foto 3e betreft de waterbuffer nabij de oostgrens, hierin is alleen gemaaid gras aanwezig. Er zijn nergens in het gebied vegetaties aangetroffen waarin de middelste teunisbloem voorkomt of één van de andere genoemde waardplanten.

³ https://www.floravannederland.nl/planten/middelste_teunisbloem

Afbeelding 6 Locatie foto's van de (half)natuurlijke vegetaties binnen het onderzoeksgebied

Conclusie

Vegetaties met waardplanten van de streng beschermde nachtvinder teunisbloempijlstaart zijn binnen het onderzoeksgebied niet aangetroffen. Het voorkomen van een populatie van deze nachtvinder kan daarmee ook worden uitgesloten. Het project heeft geen negatieve gevolgen voor deze soort.

5 CONCLUSIES EN VERVOLGSTAPPEN

Uit het ecologisch onderzoek is naar voren gekomen dat er als gevolg van de beoogde woningbouwontwikkeling negatieve gevolgen zijn voor vleermuizen en de das. Omdat de aanwezigheid van de teunisbloempijlstaart binnen het onderzoeksgebied kan worden uitgesloten, wegens het ontbreken van de waardplanten waar deze soort van afhankelijk is, zijn er geen negatieve gevolgen voor deze streng beschermde nachtvlinder en is geen sprake van strijdigheid met de Wet natuurbescherming. Daarom wordt onderstaand alleen ingegaan op vleermuizen en de das.

5.1 Vleermuizen

Gevolgen

Het project zal leiden tot het verlies van de foerageerfunctie van het gebied voor de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger, maar het verlies is niet zodanig dat de gunstige staat van instandhouding van beide soorten in het geding is. Er zijn voldoende alternatieve mogelijkheden voor vleermuizen in de directe omgeving om te foerageren. Verder krijgt het noordoosten van het gebied, ten noordoosten van de Oude Kromstraat, een groene invulling, waardoor ter plaatse nieuw foerageergebied ontstaat.

Vervolgstappen

Er zijn geen vervolgstappen noodzakelijk in het kader van de Wet natuurbescherming. Wel wordt aanbevolen de bestaande foerageerfunctie van te handhaven elementen, met name de groenstrook langs de westgrens, te versterken door het toepassen van vleermuisvriendelijke verlichting.

5.2 Das

Gevolgen

Het project zal leiden tot het verlies van circa 7 ha foerageergebied van de das binnen zijn preferente leefgebied, zijnde het gebied binnen een straal van 500 meter rond de burcht. Het zijn overigens alleen laagwaardige foerageergebieden binnen het onderzoeksgebied, namelijk maisakkers. Dit betekent een verlies van 1,5% van alle foerageergronden binnen het preferente leefgebied. De burcht zelf zal niet worden aangetast, deze ligt in een grondwal langs de N276, die geheel in tact blijft.

Maatregelen en vervolgstappen

Door het verlies van preferent leefgebied wordt voor de das de noodzaak naar hoogwaardige foerageergronden aan de overkant van de N276 te trekken groter. Voor een veilige oversteek is het nodig langs deze weg aan beide kanten een dassenraster te plaatsen over minimaal 400 m inclusief een dassentunnel, ter plaatse van een wissel.

Door de voorgenomen woningbouw binnen het onderzoeksgebied komen er op relatief korte afstand van de burcht – ongeveer 100 meter – woningen te staan en kan er sprake zijn van verstoring door bewoners, met name vanwege loslopende honden. Gezien de afstand zal dit vermoedelijk beperkt van omvang zijn en de verstoring kan min of meer worden uitgesloten door te zorgen voor een goede afscherming in de vorm van aanplant van doornige struiken aan de voet van de grondwal. Deze zijn nu al in zekere mate aanwezig, maar de afschermende functie kan zeker nog worden versterkt, zodat betreding door honden of ook spelende kinderen wordt voorkomen.

Wat betreft eventuele verstoring van de burcht tijdens de bouw, er kan, volgens het kennisdocument, geen gunstige periode worden aangegeven om de werkzaamheden uit te voeren. Zeker de werkzaamheden binnen een straal van 20 meter van de dichtstbijzijnde toegang tot een dassenburcht moeten zo veel mogelijk vermeden worden. In het onderhavige geval worden geen werkzaamheden binnen deze afstand van de burcht uitgevoerd.

Het gebied dat grenst aan de burcht behoort tot de randzone, die niet bebouwd wordt (zie het stedenbouwkundig plan).

In verband met het verlies van foerageergebied binnen het preferentie leefgebied van de das dient een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming⁴ te worden aangevraagd bij de provincie Limburg. In het kader van deze procedure moet een onderbouwing ('activiteitenplan') worden opgesteld, waarin wordt aangegeven op welke wijze wordt voorzien in compensatie van het verlies van het foerageergebied van de das. Ook komen daarin de mitigerende maatregelen, met name de passage van de N276, aan de orde. In de onderbouwing moet ook worden aangegeven welke alternatieven zijn onderzocht en moet worden beargumenteerd dat de gekozen inrichting de best mogelijke oplossing voor de das is, gegeven de keuze hier woningbouw te realiseren.

⁴ Per 1.1.2024 is dit, in verband met de inwerkingtreding van de Omgevingswet, het Besluit Activiteiten Leefomgeving

6 GERAADPLEEGDE BRONNEN

BIJ12, 2017a. Kennisdocument das *Meles meles* Versie 1.0, juli 2017.

BIJ12, 2017b. Kennisdocument gewone dwergvleermuis *Pipistrellis pipistrellis* Versie 1.0, juli 2017.

Dinther, B. van, J. Hack, A. Visser & P. Leendertse. 2010. *De bodem uitgezocht*. Rapp. 4701517 d.d. 01.12.2010, i.o.v. Brabantse Milieufederatie. Tauw bv, Eindhoven.

Hoogerwerf, G. & D. Heijkers (red.). 2007. *Methodiek Natuurcompensatie Limburg. Bepaling mitigatie en compensatie bij aantasting beschermde natuurwaarden*. I.o.v. Prov. Limburg. Natuurbalans - Limes Divergens B.V., Nijmegen.

Websites

<https://boerenbunder.nl/report/51.07006.5.85556>

<https://www.floravannederland.nl/planten/middelste-teunisbloem>

<https://www.vlinderstichting.nl/teunisbloempijlstaart/>

BIJLAGEN

B1 RESULTATEN WILDCAMERA-ONDERZOEK

Eerste periode: 9 juni t/m 17 juli

Datum	Tijd	Camera 1	Camera 2
9-jun	22:51	das, passerend	
10-jun	22:47	steenmarter, passerend	
17-jun	05:07	das, passerend	
22-jun	22:35	das, passerend	
24-jun	04:20	das, passerend	
24-jun	22:07	ree, passerend (zie foto)	
24-jun	22:55	das, passerend	
24-jun	23:05	das, passerend	
25-jun	02:31	das, passerend	
26-jun	04:32	das, passerend	
27-jun	02:27	das, passerend	
28-jun	07:21	konijn, passerend	
29-jun	23:54	das, passerend	
30-jun	04:03	das, passerend	
2-jul	05:59		das, passerend
6-jul	01:18	das, passerend	
6-jul	01:30		das, passerend
6-jul	23:09	das, passerend	
6-jul	23:10	das, sleept nestmateriaal hol in	
6-jul	23:13	2 dassen (paartje?)	
6-jul	23:14	das, passerend	
8-jul	03:31		ree, passerend
9-jul	23:11	das, passerend	
12-jul	00:59	das, passerend	
12-jul	04:13		wasbeer, passerend
13-jul	22:49	2 dassen (paartje?; zie foto)	
14-jul	01:31	das, passerend	
14-jul	05:45	ree, passerend	
16-jul	00:50	das, passerend	
16-jul	03:28	ree, passerend	
16-jul	22:29	das, passerend	
16-jul	22:48	das gaat hol in en uit	
17-jul	05:32	das, passerend	

Foto 2. Beeld vanaf camera 1, in het centrum (onderin) de burchtingang

Foto 2. Ree

Foto 3. Das bij de burchtingang

Foto 4. Das 13-07 22:49, paartje

Foto 5. Das uit burcht 16-07 22:50

30-8-2023 t/m 18-9-2023

Voornamelijk muizen en nachtvinders

Datum	Tijd	Camera 1
6-sept	00:56	das, passerend; zie foto
9-sept	23:17	das, passerend; zie foto
11-sept	05:34	steenmarter, passerend

Foto 6. Beeld vanaf camera, tijdens tweede periode

Foto 7a,b. Das op 6 en 9 september bij de burchtingang